

Hjem > Promilleafgiftsfonden > 2014 > Ny viden > Valg af vintersæd og sorter 2014

Valg af vintersæd og sorter 2014

Efter en nem høst 2014 er det nu tid til at overveje, hvor meget vintersæd og hvilke arter man vil så. Der er tilmed Promilleafgiftsfonden for landbrug gode muligheder for at bekæmpe rodukrudt i de næste 2–3 uger inden vintersæden skal etableres.

Valget af vintersæd skal træffes på baggrund af jordtype, sædskifte, tilgængelighed af gødning, afsætningsmuligheder eller eget behov for foderkorn.

Der kan findes supplerende oplysninger om sorterne på SortInfo.dk og i oversigten over landsforsøgene. På den [Økologiske frødatabase](#) findes de partier af økologisk såsæd, der er tilgængelig i Danmark. For den engagerede planteavler kan det være relevant at søge økologisk udsæd i udlandet for at få et større udvalg af sorter. Udbuddet af svensk udsæd findes i Ekoutsådesdatabasen 2014 på jordbrugsverket.se, den tyske økologiske frødatabase findes på organicxseeds.com.

Dyrkning af økologisk vintersæd

Der er igennem årene gennemført forskellige forsøg med arter af vintersæd, såtidspunkt, udsædsmængde, gødskning og ukrudtsbekæmpelse. Disse forsøg kan omsættes til følgende generelle anbefaling. En grundig gennemgang af vintersædsforsøgene findes [her](#).

- Hybrid rug giver det højeste udbytte efterfulgt af tritcale, rug, og til sidst hvede.
- Såning bør ske fra mitten af september og afsluttes første uge i oktober. Senere såning giver et lavere udbytte, og kan ikke kompenseres ved en øget udsædsmængde.
- Vintersæd med forfrugt kløvergræs anbefales ikke på sandjord, på grund af meget højt kvælstoftab. På sandjord dyrkes rug eller vintertritcale med forfrugt korn.
- Når forfrugten er kløvergræs tildeles i foråret mellem 50 kg og 100 kg ammoniumkvælstof, og når forfrugten er korn tildeles mellem 100 kg og 150 kg ammoniumkvælstof.
- Ukrudtsbekæmpelse giver ikke merudbytte, når afgrøden er sået sent, der er et tilstrækkeligt plantetal, og der ikke er forekomst af aggressive ukrudtsarter.

Rug

Der udbydes lige nu økologisk udsæd af sorterne Kapitaen og Herakles samt hybridsorterne Palazzo og SU Mephisto. Der er ikke udført økologiske landsforsøg med disse sorter. I de seneste konventionelle forsøg har Herakles og Kapitaen givet sammenlignelige udbytter. Generelt ligger Hybridterne på forholdstal 110-120 i forhold til linjesorter. Om det kan betale sig at give en merpris for hybridudsæd afhænger af salgsprisen, det kan du læse om [her](#)

Fordele	Ulemper
Klarer sig også godt på sandjord	
Høj ukrudtskonkurrenceevne	Kun til konsum og kvægfoder/svinefoder
Sund	Foderpris lav
Højt udbytte	
Lavt gødningsbehov	

Hvede

På den økologiske frødatabase er der udsæd af sorterne Elixer, Ellvis, KWS Dacanto, Landsknecht, Mariboss og Skagen. Obs! Landsknecht er udbudt under særlige forhold – meget modtagelig mod gulrust. Skagen, KWS Dacanto og Mariboss har været med i de seneste økologiske landsforsøg, forskelle i udbytte er meget små. Som brødhvede er Skagen, KWS Dacanto egnet, dog er det tilrådeligt at forhøre sig om sorter hos potentielle aftagere. Ellvis, Elixer og Mariboss bruges primært som foderkorn.

Fordele	Ulemper
	Lav ukrudtskonkurrenceevne
	Nogle sorter er modtagelig overfor Gulrust
God pris	
God foderværdi	Kræver god jord
	Kræver kvælstof
	Udbytte under Rug og Tritcale

Triticale

Siden vintertritcalen slog fejl, pga. kraftige gulrust angreb i 2009, har interessen for afgrøden været betydelig mindre. Der er lige nu ingen økologisk udsæd udbudt. Det er tilladt at anvende konventionelt ubejdset udsæd. Modtageligheden for **gulrust** bør være i fokus ved valg af sorter. Seneste resultater fra screeningen for gulrusttracering og sorternes modtagelighed ses [her](#).

Sammenligner man priser og udbytter med hvede er tritcale et alternativ. På lette jorde er vintertritcale et særdeles godt alternativ til vinterhvede.

Fordele	Ulemper
God ukrudtskonkurrenceevne	Modtagelig overfor Gulrust
Foderværdi tæt på hvede	
Klarer sig på dårligere jord	Modner sent

Spelt

Spelt er kun konsumkorn og skal derfor dyrkes med omhu for bage kvalitet. Det betyder, at falltal, tørring og lagerbetingelser skal være helt i top. Afregningsprisen svinger dramatisk. Dyrk derfor kun spelt, hvis man har råd til at gemme den, eller man har indgået aftaler om afsætning. Certificeret udsæd kan købes i Tyskland. Der er lige nu 8 sorter i udbud, hvoraf de mest kendte er Oberkulmer Rotkorn, Frankenkorn og Zollernspelz.

Fordele	Ulemper
---------	---------

Klarer sig på lerjord og god sandjord	Kun til konsum ikke egnet til foder
God pris	
Bedre ukrudtskonkurrenceevne end hvede	Pris kan variere meget
	Udbytte lavt

Vinterbyg

Økologisk vinterbyg har et dårligt ry og har ikke vist prangende resultater i markforsøgene. Men forsøgene ligger noget tid tilbage. Ringe resultater skyldes udvintring, manganmangel og ukrudtskonkurrence. I Nordtyskland er økologer dog ved at tage afgrøden til sig. De rigtige sorter kan på god jord give et udbytte på mellem 50–80 hkg. Seksrådet byg klarer sig væsentlig bedre end toradet, hvilket tilskrives ukrudtskonkurrenceevne. Der er i år ikke anmeldt økologisk udsæd. Man kan søge om tilladelse til at bruge konventionel ubejdet udsæd. Hvis man ønsker at forsøge sig med vinterbyg kan det være en mulighed at vælge tyske sorter, som er velafprøvet over flere år, her fås også økologisk certificeret udsæd.

Highlight, Lomerit og Mercedes har været med i afprøvningen flest år. Forskellen mellem sorterne er lille i forhold til årsvariation over forsøgene. Mere information findes [her](#) (på tysk)

Fordele	Ulemper
	Kræver god jord
Tidlig høst	Kræver tidlig gødning
Gode foderegenskaber	Risiko for manganmangel
God pris	Risiko for udvintring
	Udbytte lavt i danske forsøg

Gør ikke

Vintersæd efter bælgsæd i marker med rodukrudd

Vinterhvede på sandjord

Vintersæd efter kløvergræs på sandjord i vest Danmark

Områder med en dårligt etableret afgrøde, der ligger ubørt til høst

Konsekvens

Det er fristende at udnytte forfrugten, men det vil forværre situationen og øge omkostningerne til at få "ryddet op". Vintersæd efterlader rodukruddet relativt uforstyrret i en lang vækstsæson uden mulighed for bekæmpelse.

Vinterhvede på sandjord vil ikke give et udbytte, der står mål med omkostningerne og samtidig opformerer rodukruddet.

Vintersæden optager kun en meget begrænset mængde kvælstof i efteråret, og en stor del kan blive udvasket.

Hvis der kun er en tynd afgrøde i hele eller dele af marken, vil ukrudtet tage over og skabe problemer fremover.

Gør i stedet

Så udlæg sammen med bælgsæden for at holde på næringsstofferne. Den opformering, der er sket i bælgsæden, vil alligevel ikke effektivt kunne bekæmpes efter den sene høst. Forårsbehandlinger efterfulgt af en pløjning og en konkurrencestærk vårsæd vil hæmme rodukruddet mere.

Vintersæd på sandjord er lig med rug, tritcale eller vinterspelt.

Der bør kun dyrkes vintersæd efter kløvergræs på lerjord. Vintersæden skal kunne høstes så tidligt, at der kan etableres en vellykket efterafgrøde.

Vær meget kritisk og beslut dig senest i begyndelsen af juni måned, om det ikke vil være bedre at få bekæmpet rodukruddet og skabe grundlaget for en vellykket afgrøde næste år.